

การปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐเพื่อความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล Improving the quality of public services for a transparent and good government

กวิทิพย์ ชาญพิพัฒน์ไพบูลย์^{1*}

Kawintip Chanpipatpaiboon^{1*}

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Public Administration Program, Department of Public Administration Faculty of Management,
Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: kawintip.ch67@snru.ac.th

Received: November 15, 2024

Revised: December 2, 2024

Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

การบริหารภาครัฐในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยแนวคิดธรรมาภิบาล ได้กลายมาเป็นหลักการสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ บทความนี้มุ่งเน้นการศึกษาแนวคิดการบริหารภาครัฐและธรรมาภิบาลในประเทศไทย โดยพิจารณาผ่านกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการกระจายอำนาจ จากการศึกษา พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐส่งผลให้การดำเนินงานของรัฐมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้มากขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ลดโอกาสการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญยังคงอยู่ที่การปรับปรุงระบบการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง และการสร้างความเชื่อมั่นในภาคประชาชนข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลที่โปร่งใส การพัฒนากลไกตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ การสร้างช่องทางความร่วมมือของประชาชน และการกระจายอำนาจไปยังระดับท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารภาครัฐตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและสร้างความไว้วางใจในระบบราชการของไทยในระยะยาว

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ, ความโปร่งใส, การมีส่วนร่วม, ธรรมาภิบาล

Abstract

Public administration in Thailand plays a crucial role in the country's development across economic, social, and political dimensions. The concept of good governance has emerged as a fundamental principle that enhances the efficiency and transparency of public sector operations. This article focuses on studying public administration and good governance in Thailand through key concepts such as transparency, accountability, public participation, and decentralization. The findings indicate that

adopting good governance principles in public administration results in greater transparency and accountability in government operations, fosters public participation in decision-making processes, reduces opportunities for corruption, and improves the efficiency of resource utilization. However, significant challenges remain in continuously aligning administrative systems with good governance principles and building public trust. Key recommendations include promoting transparent information dissemination, developing effective oversight mechanisms, creating channels for public participation, and decentralizing decision-making authority to local levels. These approaches aim to ensure that public administration responds effectively to the needs of the people. Implementing these measures will contribute to sustainable national development and strengthen trust in Thailand's bureaucracy in the long term.

Keywords: good governance, transparency, public participation, service quality

บทนำ

การบริหารภาครัฐและธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในมิติของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ประเทศไทยในปัจจุบันเผชิญกับความท้าทายมากมาย ในกระบวนการบริหารภาครัฐ เช่น การตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของประชาชน ความซับซ้อนของโครงสร้างราชการ และปัญหาความโปร่งใสและธรรมาภิบาล ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศให้ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง ธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นหลักการที่มุ่งเน้นให้การบริหารจัดการภาครัฐเป็นไปอย่างโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความไว้วางใจในระบอบราชการ แต่ยังส่งเสริมความมีประสิทธิภาพและความยั่งยืนในกระบวนการพัฒนาประเทศ แนวทางการปรับปรุงการบริหารภาครัฐที่คำนึงถึงธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ในประเทศไทย การบริหารภาครัฐยังคงเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น ระบบราชการที่มีขั้นตอนซับซ้อน ขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และการขาดกลไกที่ชัดเจนในการตรวจสอบและประเมินผล นอกจากนี้ ปัญหาการขาดความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้กระบวนการตัดสินใจของภาครัฐไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดแนวทางปรับปรุงการบริหารภาครัฐและธรรมาภิบาลในประเทศไทยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการบริหารที่มีความโปร่งใส เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกระดับ แนวทางดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ แต่ยังส่งเสริมความเชื่อมั่นในระบอบราชการ และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวเข้าสู่สังคมที่มีคุณภาพในระดับสากล บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้มีความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาธรรมาภิบาล พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมเพื่อยกระดับการบริหารภาครัฐให้ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในยุคปัจจุบันและอนาคตอย่างยั่งยืน

ธรรมาภิบาลในภาครัฐ

ธรรมาภิบาลในภาครัฐ คือ หลักการและแนวทางที่ใช้ในการกำกับดูแลการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการบริหารที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งหลักธรรมาภิบาลในการ

บริหารภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความไว้วางใจจากประชาชนและสร้างความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้แก่ประเทศ

หลักธรรมาภิบาล (Good governance) หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 หลัก ดังนี้

1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่เหมาะสม ให้องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5. หลักความโปร่งใส (Transparency) กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาใน ฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุง กระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8. หลักนิติธรรม (Rule of law) การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9. หลักความเสมอภาค (Equity) การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

10. หลักการมุ่งฉันทามติ (Consensus oriented) การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์ (หลักธรรมาภิบาล. เข้าถึงได้จาก: https://hrd.kmutnb.ac.th/wp-content/uploads/2024/02/2024-02-05_17-06-35_247576-kmutnb_hrd_file.pdf. 8 พฤศจิกายน 2567)

แนวทางพัฒนาธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (Good governance) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารภาครัฐที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างสังคมที่ยุติธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในบริบทของประเทศไทย แนวทางพัฒนาธรรมาภิบาลควรครอบคลุมทั้งมิติของการบริหารจัดการ โครงสร้างระบบราชการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาความโปร่งใส (Transparency)

1.1 เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เพิ่มการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญ เช่น งบประมาณ โครงการพัฒนา และการจัดซื้อจัดจ้าง

1.2 ระบบตรวจสอบและประเมินผลที่โปร่งใส พัฒนากลไกตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐโดยบุคคลที่สาม เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือองค์กรภาคประชาสังคม

2. การเสริมสร้างความรับผิดชอบ (Accountability)

2.1 กำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดผลลัพธ์ จัดทำเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ในทุกโครงการของภาครัฐ พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด

2.2 การตรวจสอบโดยสาธารณะ เปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถติดตาม ตรวจสอบ และร้องเรียนการทำงานของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation)

3.1 การจัดเวทีสาธารณะ สนับสนุนการจัดประชุมหรือเวทีหารือระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบาย

3.2 เทคโนโลยีเพื่อการมีส่วนร่วม ใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ให้ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็นหรือติดตามความคืบหน้าของโครงการต่าง ๆ ได้

4. การเสริมสร้างความเป็นธรรม (Equity)

4.1 ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะ กระจายทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาสู่พื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ที่ขาดแคลน

4.2 การสนับสนุนกลุ่มเปราะบาง ออกแบบนโยบายและบริการที่คำนึงถึงความต้องการเฉพาะของกลุ่มที่มีข้อจำกัด เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และคนจน

5. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ (Capacity building)

5.1 ฝึกอบรมธรรมาภิบาล จัดอบรมเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลให้กับข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงาน

5.2 ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดถือคุณธรรม ปลูกฝังวัฒนธรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในหน่วยงานรัฐ

6. การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Digital governance)

6.1 ระบบราชการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) พัฒนาแพลตฟอร์มการให้บริการออนไลน์ที่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

6.2 ระบบจัดเก็บข้อมูลอัจฉริยะ (Big data) ใช้ข้อมูลเชิงลึกในการวิเคราะห์และวางแผนนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

7. การส่งเสริมธรรมาภิบาลระดับท้องถิ่น

7.1 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

7.2 สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายท้องถิ่น สร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นและชุมชนในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

การพัฒนาธรรมาภิบาลในประเทศไทยจะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจในภาครัฐ ลดปัญหาคอร์รัปชัน และส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม ทั้งยังเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก

ข้อดีของธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐ

ธรรมาภิบาล (Good governance) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารภาครัฐที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างสังคมที่ยุติธรรม โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ในบริบทของประเทศไทย แนวทางพัฒนาธรรมาภิบาลควรครอบคลุมทั้งมิติของการบริหารจัดการ โครงสร้างระบบราชการ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีข้อดีดังนี้

1. เพิ่มความโปร่งใสและลดการทุจริต ธรรมาภิบาลเน้นให้มีการเปิดเผยข้อมูล การตรวจสอบ และความโปร่งใสในกระบวนการบริหาร ส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐสามารถตรวจสอบได้ และช่วยลดโอกาสการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2559). *ธรรมาภิบาล: แนวทางการพัฒนาระบบราชการในประเทศไทย*.)

2. สร้างความเชื่อมั่นในหน่วยงานภาครัฐ ธรรมาภิบาลช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจของประชาชนในรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ โดยการปฏิบัติงานที่ยึดหลักความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเป็นธรรม (พัชรี พรหมเทพ. (2564). *ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ*)

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนธรรมาภิบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายสาธารณะ ส่งผลให้การบริหารงานของรัฐตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *แผนพัฒนาประเทศไทย 4.0.*)

4. เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ หลักธรรมาภิบาลช่วยให้หน่วยงานรัฐมีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (พัชรี พรหมเทพ. (2564). *ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ*)

5. ลดความขัดแย้งในสังคม ธรรมาภิบาลเน้นความเป็นธรรมและความเสมอภาคในทุกกระบวนการของการบริหารงานรัฐ ส่งผลให้ลดความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในสังคม (ธนชัย สังข์สุวรรณ. (2565). *การประเมินผลธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.)

6. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนการบริหารงานภาครัฐที่ยึดหลักธรรมาภิบาลช่วยให้การให้บริการสาธารณะมีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2559). *ธรรมาภิบาล: แนวทางการพัฒนาระบบราชการในประเทศไทย*.)

ความท้าทายของธรรมาภิบาลในประเทศไทย

แม้ประเทศไทยจะมีความพยายามนำธรรมาภิบาลมาปรับใช้ แต่ยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ดังนี้

1. ปัญหาคอร์รัปชัน ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจในระบบราชการ (องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ. (2565). *ดัชนีความโปร่งใสประจำปี*.)
2. การกระจายอำนาจที่จำกัด การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้การแก้ปัญหาในระดับชุมชนไม่ครอบคลุม
3. การมีส่วนร่วมที่ไม่ทั่วถึง แม้จะมีช่องทางการแสดงความคิดเห็น แต่ประชาชนจำนวนมากยังไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพของระบบ

ดังนั้น ธรรมาภิบาลในประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าในบางด้าน การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน การลดความเหลื่อมล้ำ และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้การบริหารภาครัฐสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง การส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทยเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในการดำเนินการ

แนวทางการปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้มีธรรมาภิบาล

เพื่อให้ธรรมาภิบาลมีบทบาทสำคัญในการบริการภาครัฐอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ส่งเสริมความโปร่งใส เพิ่มการเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐ เช่น การจัดทำระบบฐานข้อมูลเปิด (Open data) เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้ง่ายขึ้น
2. พัฒนากลไกตรวจสอบ สร้างระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาลและการรายงานผลต่อสาธารณะ
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะนโยบาย
4. กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพิ่มทรัพยากรและงบประมาณแก่หน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาธรรมาภิบาลในทุกมิติข้างต้นจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานภาครัฐ ลดความขัดแย้ง และเพิ่มความเป็นธรรมในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศไทยในระยะยาว ทั้งนี้ การบริหารภาครัฐและธรรมาภิบาลในประเทศไทยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีหลายประการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ แนวคิดเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้เกิดการจัดการที่ยั่งยืนและสนับสนุนการสร้าง ความเชื่อมั่นระหว่างภาครัฐและประชาชน โดยแนวคิดและทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบใหม่ (New public management-NPM) เน้นการบริหารภาครัฐให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่าภาคเอกชน โดยนำแนวทางการจัดการสมัยใหม่มาใช้ เช่น การเน้นผลลัพธ์ การกระจายอำนาจ และการใช้เทคโนโลยี

สมัยใหม่ ช่วยให้การบริหารภาครัฐมีความคล่องตัวขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อน และให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic management) ทฤษฎีนี้เน้นการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานโดยคำนึงถึงการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก การตั้งเป้าหมายระยะยาว การวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่ และการสร้างความยืดหยุ่นในองค์กร ทำให้หน่วยงานภาครัฐสามารถปรับตัวและรับมือกับปัจจัยต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการให้บริการแก่ประชาชน

3. ทฤษฎีระบบ (Systems theory) ระบบการบริหารภาครัฐถูกมองว่าเป็นระบบที่มีส่วนประกอบย่อยที่ทำงานร่วมกันอย่างมีโครงสร้าง ทั้งการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และโครงสร้างการบริหาร ทำให้ภาครัฐสามารถวิเคราะห์และปรับปรุงระบบงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

4. ทฤษฎีการกระจายอำนาจ (Decentralization theory) แนวคิดการกระจายอำนาจมุ่งเน้นให้มีการแบ่งอำนาจจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและการตอบสนองต่อความต้องการในแต่ละพื้นที่ ช่วยให้การบริหารงานสาธารณะเกิดความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ช่วยลดความล่าช้าในการตัดสินใจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น

5. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participatory theory) เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐ ช่วยให้ภาครัฐได้แนวทางการบริหารงานที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากระบวนการบริหารงานที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคม

6. ทฤษฎีองค์กรการเรียนรู้ (Learning organization) การบริหารภาครัฐต้องเน้นการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในภาครัฐสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ภาครัฐมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้รวดเร็ว และมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

7. ทฤษฎีการจัดการเชิงประสิทธิผล (Effectiveness management) มุ่งเน้นการวัดและปรับปรุงผลลัพธ์ในการบริหารงานภาครัฐ โดยพิจารณาว่าการดำเนินงานนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใด และนำการวัดผลมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น หน่วยงานภาครัฐสามารถตรวจสอบความสำเร็จของนโยบายต่าง ๆ ว่ามีผลกระทบอย่างไรต่อประชาชน และปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตอบโจทย์ของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐในมิติต่าง ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารภาครัฐและธรรมาภิบาลในประเทศไทยกับตัวแปรอื่นๆ มีความสำคัญต่อการประเมินและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยการพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อธรรมาภิบาลในบริบทของประเทศไทย ตัวแปรที่สำคัญเหล่านี้รวมถึงความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม และการกระจายอำนาจ ตัวแปรแต่ละตัวสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ความโปร่งใส (Transparency) ความโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่างภาครัฐและประชาชน ซึ่งเมื่อองค์กรภาครัฐมีความโปร่งใส จะส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและตรวจสอบได้ ส่งผลให้ลดโอกาสการทุจริตและเพิ่มความไว้วางใจในภาครัฐ ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะและข้อมูลทางการเงินผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ และการจัดทำรายงานประจำปี เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นตัวแปรที่สำคัญในการประเมินธรรมาภิบาลที่ดี โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐจะช่วยให้การบริหารมีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคมและเพิ่มความโปร่งใส ตัวอย่างเช่น การจัดทำเวทีรับฟังความคิดเห็น การจัดประชุมประชาพิจารณ์ และการจัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นจากประชาชน เป็นต้น

3. ความรับผิดชอบ (Accountability) ภาครัฐต้องมีความรับผิดชอบในการดำเนินนโยบายและการใช้ทรัพยากรสาธารณะ หากมีความรับผิดชอบมากขึ้น ประชาชนก็จะมีความเชื่อมั่นในความยุติธรรมและประสิทธิภาพในการบริหารงานมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดทำรายงานการปฏิบัติงานประจำปี การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และการกำหนดกลไกตรวจสอบภายในองค์กร เป็นต้น

4. ความเป็นธรรมและความเสมอภาค (Fairness and equity) ความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของภาครัฐส่งผลต่อการยอมรับจากประชาชน การให้บริการอย่างเท่าเทียมกันในทุกกลุ่มประชาชนเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มธรรมาภิบาลที่ดีและลดการเกิดความขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น การกำหนดนโยบายที่ไม่มีการเลือกปฏิบัติ การกำหนดมาตรฐานการบริการอย่างเท่าเทียม และการปฏิบัติงานที่ไม่เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เป็นต้น

5. การกระจายอำนาจ (Decentralization) การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานท้องถิ่นช่วยให้การบริหารงานมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายตามความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การถ่ายโอนงบประมาณให้แก่ท้องถิ่น การมอบอำนาจในการบริหารจัดการแก่หน่วยงานท้องถิ่น และการให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบาย เป็นต้น

6. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and effectiveness) ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและความสามารถในการบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการบริหารงานภาครัฐที่ดี หากภาครัฐสามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การเพิ่มธรรมาภิบาลและความพึงพอใจของประชาชน ตัวอย่างเช่น การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นต้น

7. การปฏิบัติตามกฎหมายและหลักนิติธรรม (Rule of law) การบริหารงานที่มีธรรมาภิบาลต้องอาศัยการปฏิบัติตามกฎหมายและหลักนิติธรรม การปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้กฎหมายจะช่วยป้องกันการทุจริตและเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อภาครัฐ ตัวอย่างเช่น ความเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติงานตามข้อกำหนดที่มีอยู่ และการเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างโปร่งใส เป็นต้น

8. การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ในองค์กร (Innovation and organizational learning) การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาองค์ความรู้ในองค์กรช่วยให้ภาครัฐสามารถปรับปรุงการให้บริการสาธารณะและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย ตัวอย่างเช่น การลงทุนในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การฝึกอบรมบุคลากร และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการปรับตัวในองค์กร เป็นต้น

แนวทางการปรับปรุงการบริการภาครัฐและธรรมาภิบาลในประเทศไทย

การปรับปรุงการบริการภาครัฐและธรรมาภิบาลในประเทศไทยเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้สามารถช่วยส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเทศไทยได้

1. ความโปร่งใส (Transparency)

1.1 การพัฒนาระบบข้อมูลสาธารณะ สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ เช่น งบประมาณ โครงการพัฒนา และผลการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ง่าย

1.2 ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูล (Open data) นำแนวทางการจัดการข้อมูลเปิดมาใช้ เช่น การแสดงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างในรูปแบบที่สามารถตรวจสอบได้

1.3 สร้างกลไกการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง พัฒนาระบบตรวจสอบที่เป็นอิสระ เช่น คณะกรรมการตรวจสอบองค์กร และให้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลแก่หน่วยงานกำกับดูแล

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation)

2.1 สร้างช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชัน หรือการประชุมออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ

2.2 จัดตั้งเครือข่ายประชาสังคม สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาชุมชน

2.3 เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและโครงการต่าง ๆ

3. ความรับผิดชอบ (Accountability)

3.1 ปรับปรุงระบบการประเมินผลการดำเนินงาน ใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อประเมินความคุ้มค่าของโครงการภาครัฐ และรายงานผลต่อสาธารณะ

3.2 เพิ่มบทบาทของศาลปกครอง สนับสนุนการใช้กลไกทางกฎหมายเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ

3.3 ส่งเสริมธรรมาภิบาลเชิงจริยธรรม สร้างมาตรฐานจริยธรรมสำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ พร้อมบทลงโทษที่ชัดเจนในกรณีของการละเมิด

4. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and effectiveness)

4.1 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการประชาชน เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันบริการภาครัฐ (e-Government) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนที่ซับซ้อน

4.2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ เพิ่มการอบรมและพัฒนาทักษะให้กับข้าราชการ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและการจัดการสมัยใหม่

4.3 การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้แนวทางการจัดการงบประมาณที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Budgeting)

5. หลักนิติธรรม (Rule of law)

5.1 สร้างระบบยุติธรรมที่เป็นธรรมและรวดเร็ว ปรับปรุงกระบวนการทางศาลและระบบสอบสวนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม

5.2 ต่อด้านการทุจริตในทุกระดับ ส่งเสริมการทำงานขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. และเพิ่มบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิด

5.3 สร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและหลักนิติธรรมแก่ประชาชนผ่านสื่อและการศึกษา

6. การจัดการความยั่งยืน (Sustainability management)

6.1 สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development Goals - SDGs) ผสานแนวทาง SDGs ในการพัฒนานโยบายระดับชาติ โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและการลดความเหลื่อมล้ำ

6.2 พัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart cities) ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาพื้นที่เมืองให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการพลังงานและการขนส่ง

6.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพิ่มความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการนำแนวปฏิบัติที่ดีมาปรับใช้ในบริบทไทย

ข้อเสนอแนะประเด็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐเพื่อการเป็นรัฐบาลที่โปร่งใสและมีธรรมาภิบาล

การปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐให้มีความโปร่งใสและยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล เป็นเป้าหมายสำคัญของหลายประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ในกระบวนการพัฒนาดังกล่าว การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เกิดการปรับปรุงที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้น การกำหนดประเด็นวิจัยที่มีความชัดเจนและครอบคลุมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ข้อเสนอแนะต่อประเด็นวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มความโปร่งใส เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบฐานข้อมูลออนไลน์ แพลตฟอร์มบริการภาครัฐ และการเปิดเผยข้อมูลแบบเปิด (Open data) ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การบริหารภาครัฐมีความโปร่งใสมากขึ้น งานวิจัยสามารถมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้ รวมถึงศึกษาผลกระทบต่อความไว้วางใจของประชาชน และวิธีการเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีสำหรับทุกกลุ่มในสังคม

2. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับคุณภาพการบริการภาครัฐ การวิจัยเชิงสำรวจที่มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนเกี่ยวกับประสบการณ์และความพึงพอใจต่อการบริการภาครัฐ จะช่วยระบุปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจน ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนานโยบายและแนวทางการปรับปรุงการให้บริการ

3. การศึกษาบทบาทของธรรมาภิบาลในการป้องกันการทุจริต การวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างธรรมาภิบาลกับการลดปัญหาการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐจะช่วยให้เข้าใจถึงกลไกและปัจจัยที่ส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ งานวิจัยอาจเน้นศึกษามาตรการที่ประสบความสำเร็จในระดับสากล และประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศต่าง ๆ

4. การพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐ งานวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ ความรู้ และจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่รัฐในการให้บริการ จะช่วยให้การปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐเป็นไปอย่างยั่งยืน หัวข้อที่น่าสนใจอาจรวมถึงการวิเคราะห์ความต้องการด้านการฝึกอบรม และการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมกับความท้าทายในแต่ละภูมิภาค

5. การเปรียบเทียบโมเดลการบริการภาครัฐในระดับนานาชาติ การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริการภาครัฐในประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านความโปร่งใสและธรรมาภิบาล จะช่วยให้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศ

6. ผลกระทบของความโปร่งใสต่อความไว้วางใจของประชาชน หัวข้อนี้มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความโปร่งใสของรัฐบาลและระดับความไว้วางใจของประชาชน การวิจัยอาจเน้นวิธีการเพิ่มความโปร่งใสเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครอง

สรุป การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐเพื่อการเป็นรัฐบาลที่โปร่งใสและมีธรรมาภิบาล มีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ใหม่ และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนา ทั้งนี้ ประเด็นวิจัยที่มีความครอบคลุม

และอีกซึ่งในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยี การสำรวจความคิดเห็น และการศึกษาแนวทางจากนานาชาติ จะช่วยให้การบริหารงานภาครัฐมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

บทสรุป

การบริหารภาครัฐที่มีคุณภาพ โปร่งใส และยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประชาชนคาดหวังให้รัฐบาลทำหน้าที่อย่างโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและสร้างความไว้วางใจในระบบการบริหารงานของภาครัฐ ความโปร่งใส เป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐ รัฐบาลควรเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เช่น การใช้งบประมาณ แผนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่ได้รับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว เช่น การสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลและติดตามโครงการต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นอีกแนวทางที่สำคัญ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในกระบวนการตัดสินใจ เช่น การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหรือการสำรวจออนไลน์ วิธีการดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบมากขึ้น แต่ยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในสังคม อีกประการหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามคือ ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ รัฐบาลควรแสดงความโปร่งใสในผลการดำเนินงาน พร้อมรับคำวิจารณ์และปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง การจัดทำรายงานประจำปีที่แสดงถึงผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคช่วยให้ประชาชนสามารถประเมินคุณภาพของรัฐบาลได้อย่างเป็นธรรม การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ถือเป็นรากฐานสำคัญของธรรมาภิบาล ภาครัฐควรมีระบบตรวจสอบที่เข้มงวดและเป็นอิสระ รวมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การสร้างมาตรการที่โปร่งใสช่วยลดโอกาสในการเกิดการทุจริต และเพิ่มความเชื่อมั่นในระบบราชการ สุดท้ายนี้ การพัฒนาคุณภาพของบริการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อประชาชนถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่รัฐควรได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการให้บริการ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อลดขั้นตอนที่ซับซ้อน ทำให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพ ทั้งนี้ การปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐอย่างโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานของรัฐบาล แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาสังคมในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน หากรัฐบาลสามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างจริงจัง ประเทศก็จะก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคงและสร้างความไว้วางใจในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

หลักธรรมาภิบาล. เข้าถึงได้จาก: https://hrd.kmutnb.ac.th/wp-content/uploads/2024/02/2024-02-05_17-06-35_247576-kmutnb_hrd_file.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2567.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2559). *ธรรมาภิบาล: แนวทางการพัฒนาระบบราชการในประเทศไทย*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

พัชรีย์ พรหมเทพ. (2564). ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ. *วารสารบริหารรัฐกิจ*, 3(2), 12-24.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *แผนพัฒนาประเทศไทย 4.0*.

ธนชัย สังข์สุวรรณ. (2565). การประเมินผลธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการพัฒนาสังคม*, 5(1), 45-59

กระทรวงมหาดไทย. (2564). *รายงานการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ. (2565). *ดัชนีความโปร่งใสประจำปี*. กรุงเทพฯ: องค์กรเพื่อความโปร่งใส.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564). *ธรรมาภิบาลและการพัฒนาภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. กรุงเทพฯ: สศช.

ศิริลักษณ์ จันทรเพ็ญ. (2562). การบริหารภาครัฐในยุคดิจิทัลกับธรรมาภิบาล. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 41(2), 15-30.